

GLAS

SLOVENSKE
KULTURNE
AKCIJE

Mesečno poročilo. Izda-
ja tajništvo, Granade-
ros 61, Buenos Aires
LETO I. štev. 9

NOVEMBER 1954

UMETNIŠKA LOTERIJA

Najbolj viden in izrazit znak slovenske kulturnosti posameznika izmed nas sta pač njegova domača slovenska knjižnica in pa slovenska likovna umetnina. Zato Slovenska kulturna akcija oboje pospešuje, tako v vrstah svojega članstva kot v javnosti sploh. „V vsako slovensko domovanje slovensko knjižnico in slovensko likovno umetnino!“ to je naše geslo v tem oziru.

Lepo število grafik slovenskih umetnikov je že prišlo v last posameznikov izmed nas ob priliki razstave slovenske izseljenske grafike. Še več jih bo prišlo v naše domove, ko bo Slovenska kulturna akcija organizirala posebno prodajo teh umetnin.

Izredna prilika pa se bo za pridobitev številnih dragocenih del naših likovnih umetnikov ponudila vsem ljubiteljem slovenske umetnosti z „umetniško loterijo“, ki jo prireja Slovenska kulturna akcija ob svojem družabnem večeru.

Od nedelje, 7. novembra naprej bo dano v prodajo zelo omejeno število srečk po 20 pesov, na podlagi katerih bo na prireditvi ob 21 zvečer javno izžrebanih sedem predragocenih umetnin sedmih različnih umetnikov, ki so v korist Slovenski kulturni akciji poklonili za to loterijo vsak po enega svojih odličnih del, in sicer:

S. Peljarić, prijatelj Slovenske kulturne akcije, je poklonil izvirni primer svojih abstraktnih keramičnih krescij: *posoda*.

Bara Remec je darovala svojo sliko: *Buenos Aires* (olje), delo, ki je bilo pred leti objavljeno v Koledarju Svobodne Slovenije.

Aleksa Ivanc, ki je po umetnostnih študijah v Rimu odšla sedaj na izpopolnjevanje v Pariz, je

SLOV. KULTURNA AKCIJA VABI

ob zaključku svoje prve zimske sezone

NA SVOJ

DRUŽABNI VEČER

„SREČANJE USTVARJALCEV Z OBČINSTVOM“

V nedeljo 21. nov. 1954 pri Deklevi

(Córdoba in Jorge Newbery).

Ob 18 začetek: Kramljanje pri pogrnjenih mizah, srečolov, šaljiva pošta na izvirnih razglednicah, karikaturno portretiranje gostov.

Ob 20: „Malo za šalo, malo za res.“ — Pester program, med drugim:

Pogled za kulise naših ustvarjalcev.

Domača vesela pesem (moški kvintet in ženski tercet).

Radijski program: Vprašanja in odgovori (Visoke denarne nagrade!).

Prvi slovenski cinemascope film...

In še in še in še!

Ob 21.30: Javno žrebanje Umetniške loterije.

Do 24: Prosta zabava.

VSI ČLANI, NAROČNIKI IN PRIJATELJI SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE PRISRČNO VABLJENI K SODELOVANJU PRI TEJ PRIREDITVI, KI IMA POLEG DRUŽABNEGA TUDI GMOTNI CILJ: Z DOHODKI PRISPEVATI K FINANČNI UTRDITVI NAŠE ORGANIZACIJE!

PROSIMO VAS:

Kupite srečke Umetniške loterije!

Darujte primeren dobiček za srečolov!

Priporočite isto svojim znancem in prijateljem!

Udeležite se prireditve in privedite še druge s seboj!

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA VAM BO ZA TO SODELOVANJE NAD VSE HVALEŽNA!

TUDI NA TEM SLONI DELO SLOV. KULTURNE AKCIJE

Ko smo letos v aprilu pripravili našo prvo prireditev, s katero smo se predstavili, smo prireditvi takrat dali naslov: „Umetniški večer“. Bil je prvi in imel je namen nakazati okvir našega dela za prvo leto. Takrat je bil odziv na prvo naše vabilo izredno lep in že s prvo prireditvijo smo zmogli ugotoviti, da je med nami dovolj dobre volje in sil za resno in dostojno kulturno delo. Takrat smo se v posebnem pozivu obrnili na vso našo javnost, da naj to naše delo razume in nas podpre.

prispevala svojo: Cerkev v Rimu (monotipija).

France Ahčin je nalašč za to pri liko izdelal keramiko Sveta družina (relief).

France Gorše, ki je s takim uspehom razstavljal v Clevelandu in Torontu, nam je odstopil risbo: Kristus Kralj.

Božidar Kramolc iz Kanade pri speva tisto svoje delo, ki je bilo razstavljeno na pred kratkim zaključeni razstavi moderne religiozne umetnosti v Buenos Airesu: Križanje (suha igla).

Milan Volovšek, ki je v oktobru razstavljal svoja dela v galeriji Comte v Buenos Airesu, je daroval eno od najbolj zanimivih: Žene v razgovoru

Vse slike v okvirih!

Vsa dela so cenjena na najmanj 12.000 pes. vrednosti. Z nabavo in zrebanjem srečk te edinstvene in dragocene loterije bo sedem slovenskih domov povzdignjenih in obogatenih z domačo likovno umetnino. Slovenska kulturna akcija pa bo po velikodušnosti svojih ustvarjalnih članov-likovnikov in svojega odličnega prijatelja Pelicarića, pa tudi po požrtvovalnem, važnost in potrebe umevajočem krogu svojih članov in prijateljev, igralcev loterije, pridobila dragocena sredstva za nadaljevanje svojega visokega kulturnega poslanstva med Slovenci v zamejstvu.

„HRVATSKA REVIIJA“ O NAŠIH RAZSTAVAH

Septembarska številka Hrvatske revije, ki izhaja v Buenos Airesu pod uredništvom A. Bonifačića in V. Nikolića, prinaša poročilo o Meštrovici in grafični razstavi, ki ju je priredila Slovenska kulturna akcija. O Meštrovici prinaša poročilo o začetni slovesnosti; poročevalec smatra, da je razstava pokazala neke karakteristike Meštrovici, vendar jih ne navaja. — Daljše poročilo je napisal Milan Rakovac o grafični razstavi. Posamezne razstavljalce označuje v glavnem tako-le: Gorše: tehnično čist, premišljen v koncepciji, navdih muzičnosti; Koritnik: obvladal je vse tehnične težave, sigurnost na liniji akademske točnosti, detajli škodujejo toplini; njegova smrt je težka izguba; Ivančeva: hodi po že utrjeni poti, v ozadju njenih lesorezov je še nekaj neznanega, kar bo enkrat z vso silo planilo na plan; pozornost zasluži njena neposrednost; Kramolc: privlači s svojim eksperimentiranjem, dober poznavalec modernega vzdušja; Remčeva: polna dinamike, simplifikacija na najbistvenejše, zaokroženo edinstvo doživljajev.

Med tem smo izvedli v celoti naš program z vrsto kulturnih večerov; skozi šest mesecev smo zbrali na naših kulturnih večerih izredno lepo število obiskovalcev in prijateljev. Lahko rečemo, da je naš poziv za razumevanje v celoti uspel. Slovenska kulturna akcija je s temi kulturnimi večeri podala več, kakor pa je bilo pričakovati. Gotovo pa je bil velik del uspeha prav v tem, da se nas je toliko zbralo in to včasih vkljub izrednim težavam.

Dela na knjižnem področju: nove revije „Meddobje“, izdaje „Mertika“, mesečnega „Glasa“, priprave novih knjig, tu niti ne vpoštevamo; prav tako tudi ne morda najpomembnejšega dela: povezave skoraj vseh največjih slovenskih kulturnih delavcev v zamejstvu. Tu se omejujemo le na delo kulturnih večerov v Argentini.

To delo pač ne bi uspelo, ako bi slonelo samo na razumevanju. Vsi večeri so bili plod velike požrtvovalnosti in ljubezni ustvarjalnih članov akcije, ki so, zbrani v svojih sekcijah, te večere pripravili in jih tudi izvedli. Temelj te požrtvovalnosti pa je bila ljubezen do poslanstva, ki si ga je Slovenska kulturna akcija zastavila. Veliko je to poslanstvo — služba slovenski kulturi. Temu poslanstvu ne bi bili kos, ako bi ne bilo tiste globoke ljubezni in zaskrbljenosti za ohranitev vseh naših duhovnih vrednot, ki smo jih ravno s temi večeri hoteli krepiti.

Le malo pa pomeni ves napor kulturnega delavca, ako ga pri tem ne podpira razumevanje in ljubezen tistih, katerim skuša s tem delom služiti. Velika udeležba na naših prireditvah, lep odziv za zbiranje rednega članstva, lep odziv za zbiranje naročnikov naših književnih izdaj in revij — vse to nas krepi v zavesti, da nas ne spremlja samo razumevanje, ampak velika naklonjenost in ljubezen tistih, na katere smo se obrnili na svoji prvi prireditvi s prošnjo, da nas „razumejo in podpro“.

Kulturno delo je moralo vedno računati na podporo vseh plasti naroda. Vedno so tako delo radi podpirali tisti, ki so to delo prav razumeli in ga zato tudi odločilno gmotno podprli — in kulturna zgodovina se jim je lepo oddolžila, ko jih je uvrstila v anale svojih mecenov, ustanovnih podpornikov in pokroviteljev. Nikdar niso šli v pozabo ali pa v zlorabo darovi, ki so bili dani v ta namen.

Danes se tudi naša Slovenska kulturna akcija obrača na svoje prijatelje in vse rojake, da jo podpro pri njenem delu; že v rednih razmerah doma je moralo to delo vedno računati na gmotno podporo vsega naroda, v emigraciji pa so pogoji dela še težji in zato ovire gmotnega značaja še usodnejše. Bolj ko doma moramo tedaj v izseljenstvu računati na mecene, pokrovitelje in podpornike.

Ko smo v začetku sestavljali svoj delovni načrt, smo si zato za mesec november izbrali izvedbo prireditve posebne vrste, ki ji dajemo naslov: „Srečanje ustvarjalcev z občinstvom“. Spored bo skušal podati tudi tej naši prireditvi kulturni značaj, poleg tega pa bomo istočasno izvedli posebno loterijo umetnin in poseben srečolov z izbranimi dobitki — vse to pa, da se nam med vsemi tistimi, ki naše delo cenijo in ga hočejo tudi gmotno podpreti, temelji našega dela utrde in okrepe.

Dosedanji naši kulturni večeri, izdaje naših publikacij, delo v naših sekcijah, potrebe naše knjižnice — vse to terja ne samo razumevanje, ampak tudi podporo, ki sloni na zaskrbljenosti in požrtvovalnosti vseh, ki jim je mar usoda slovenske kulture. In plod tega spoznanja naj bo tista podpora, ki jo bo vsakdo na tej prireditvi hotel in mogel do-
prinesti za nas.

PREGLED KULTURNIH VEČEROV V ZIMSKI SEZONI 1954 V BUENOS AIRESU

I.—11. aprila	I. umetniški večer
II.—29. aprila	Moderna likovna in glasbena umetnost v ZDA
III.—13. maja	I. literarni večer izselj. književnosti
IV.—20. maja	Dvorakov večer
V.—27. maja	Francoska gotika
VI.—10. junija	I. filozofski večer: S tokovi in proti tokovom
VII.—17. junija	Claudelov večer
VIII.—20. junija	Ponovitev Claudelovega večera
IX.—27. junija	Meštrovičeva razstava
X.—8. julija	Argentina v besedi, podobi in pesmi
XI.—15. julija	Arhitektura — umetnost prostora
XII.—22. julija	I. Pregelj: Azazel
XIII.—25. julija	I. Pregelj: Azazel, ponovitev
XIV.—27. julija	I. Diskusijski večer: Pregelj: Azazel
XV.—1. avgusta	Film — Vittorio de Sica
XVI.—12. avgusta	II. filozofski večer: Idejni temelji medsebojne strpnosti
XVII.—19. avgusta	Diskusijski večer: Meddobje (revija)
XVIII.—26. avgusta	Novačanov večer
XIX.—3., 4., 5. sept.	Razstava slovenske izseljenske grafike
XX.—9. septembra	Impresionizem v francoski glasbi
XXI.—16. septembra	Willenpart: Zadnji krajec
XXII.—19. septembra	Willenpart: Zadnji krajec, ponovitev
XXIII.—23. septembra	Debeljakov večer
XXIV.—7. oktobra	III. filozofski večer: Narodnost in njen etos
XXV.—14. oktobra	Diskusijski večer: Willenpart: Zadnji krajec
XXVI.—21. oktobra	Primorska govori: Pregelj, Kosovel

NEKAJ STATISTIČNIH UGOTOVITEV

1. Vseh kulturnih večerov je bilo 23 (poleg tega še 3 diskusijski večeri in razni sestanki odsekov), med temi 3 ponovitve: ena ponovitev je šla na rovaš slabega vremena pri prvi izvedbi, dve sta se vršili zato ker je bila dvorana, s katero smo razpolagali, premajhna, da bi naenkrat sprejela vse udeležence. Najmanjša udeležba je znašala 40 oseb (filmski večer), največja 302 osebi (dve predstavi „Zadnjega kraja“), če pa računamo enkratno prireditve, potem je bila največja udeležba 300 ljudi (Meštrovičeva razstava). Povprečna udeležba na 23 kulturnih večerih je bila 95 ljudi, če pa vzamemo za merilo 20 prireditev, potem je bilo na vsaki prireditvi povprečno 109 ljudi. Vseh 23 kulturnih večerov se je udeležilo namreč 2.182 ljudi.

O teh številkah bi mogli zdaj razpravljati in jih hvaliti ali grajati. Najbrž še nobena kulturna institucija tukaj v eni zimski sezoni ni imela toliko obiskovalcev. Gotovo še

PREGELJ - KOSEVEL XXIII. KULTURNI VEČER ZADNJI V PRVI ZIMSKI SEZONI

je bil v četrtek, 21. oktobra 1954, v župnijski dvorani v Ramos Mejia. Posvečen rojstnima obletnicama pisatelja Ivana Preglja in pre-Kosovela, je izzvenel pod geslom: zgodaj umrlega pesnika Srečka „Primorska govori“. Dostojno je s tem večerom Slovenska kulturna akcija sklenila svojo prvo zimsko sezono, saj ga je posvetila umetniškim stvaritvam največjega našega katoliškega pisatelja in prebogatemu pesniški zakladnici našega kraševskega impresionista. Oba Primorca sta nam predstavila s klenimi esei pesnik Tine Debeljak, s svojim literarno občutenim pismom o prijatelju Srečku Kosovelu ob petdesetletnici njegovega rojstva, če bi še živel; pa abiturient Tine Debeljak ml. z zanimivo razpravo o Preglju in njegovem umetniškem delu ter pomenu za slovensko književnost, ob pisateljevi sedemdesetletnici, ki jo je lani praznoval samo v tišini svojega doma. To zadnje predavanje je bilo dvakrat zanimivo morda prav zato, ker ga je Debeljak ml. govoril prvič že lani v ljubljanski osmi šoli, se pravi pod oblastniki, ki danes o Preglju molče, ker ga tajiti pač ne morejo. Uvodno besedo k večeru je spregovoril predsednik R. Jurčec, uvažal pa je posamezne recitacije in nastope vodja literarnega odseka, ki je večer pripravil, pisatelj Zorko Simčič. Z recitacijo Kosovelovih pesmi „Bori“ in „Oreh“ nam je kraško vzdušje občuteno pričarala Lučka Kralj, medtem ko sta Marijan Willenpart in Zorko Simčič v melodramski obliki podala — lektor in Janez Potrebuje — odlomek iz Pregljevega umetniško pač najbolj dognanega dela „Johannes Plebanus“. Izmenjaje sta pozneje recitala nekatere Kosovelove pesmi igralca Vanda Majcen in Maks Borštnik. Umetnostni zgodovinar in kritik Marijan Marolt pa nam je ob doslej povsem neznanih skioptičnih slikah prikazal odlomke Pregljevega življenja in njegovih domačijskih krajev, pod naslovom „Moj svet in moj čas“, ki je tudi naslov bližnjega XI. zvezka Pregljevih Izbranih spisov, v knjižni izdaji naše Slovenske kulturne akcije. Mogočen povdarek večeru je dal nastop režiserja Marijana Willenparta, ki je občuteno globoko povdaril bolečino ranjene Primorske z recitacijo „Legende“, do zdaj še nikjer objavljenega Pregljevega rokopisa. Upanje na lepšo bodočnost, ki

raste iz trpljenja in bolečine, pa nam je za sklep podala mala Re-zika Marn z recitacijo Pregljevega psalmističnega speva trpljenju in bridkosti „Molite Slovencev“. Udeležilo se je večera čez petdeset naših članov in prijateljev. Odhajali so z željo, da bi se kulturni večeri v prihodnji zimski sezoni nadaljevali z istim zagonom kot je bil viden v letošnjih, po vsebini in zamisli pa še bolj pestri in bogati.

O DELU NAŠIH USTVARJALNIH ČLANOV V ZADNJEM ČASU BOMO NATANČNEJE PO-ROČALI V PRIHODNJI ŠTEVILKI „GLASU“

MEDDOBJE II.

V tiskarni se pripravlja drugi zvezek naše revije „Meddobje“ za katero so povsod, zlasti pa v vseh deželah izven Argentine kulturno čuteči rojaki pokazali toliko zanimanja in navdušenja, kakor ga nihče ni pričakoval.

Ta zvezek bo poleg dosedanjih sodelavcev predstavil krog naših bralcev še nove, tako da bo vsebina ohranila vso pestrost prvega zvezka. Umetniške priloge bodo to pot pokazale Goršetovo kiparsko umetnost, med drugim tudi nekaj kipov za slovensko cerkev v Torontu.

Upamo, da bodo naročniki imeli naslednji zvezek „Meddobja“ v rokah do konca tega meseca, izven Argentine seveda primerno kasneje.

PROGRAM SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE ZA DECEMBER

1. V prvi polovici meseca: Razstava pokojnega slikarja Marjana Koritnika. — V posebej dekoriranih prostorih na Victor Martinez 50. — Natanko v naših tednikih.

2. Tretja sobota v decembru, 18.: Kulturni filmski večer na prostem s francoskimi filmi o baletu in gledališki umetnosti. — Tolmačita gg. Zorko Simčič in Nikolaj Jeločnik. — Podrobnosti v časopisu.

DOBITKI ZA SREČOLOV Slovenske kulturne akcije

Vse, ki bi bili pripravljeni prispevati kak dobiček, lepo prosimo, da nam ga dostavijo vsaj do petka, 19. novembra, na Granaderos 61 ali pa nam sporoče pismeno, telefonsko (66-0818) ali osebno, pa pridemo dobiti prav radi sami iskati.

nobena ni nudila toliko različnih programov. Pač nobena si ne bi naložila toliko truda in denarnih žrtev za takšno številčno povprečje obiskovalcev. Prav gotovo pa nobena takšnega programa ne bi izvedla, najsi bi si ga mogla zasnovati.

2. Po snovi so bili kulturni večeri razdeljeni tako-le: 3 filozofski, 3 literarni, 2 dramski predstavi (4 večeri), 2 glasbena, 4 likovni (2 razstavi, 1 umetnostnozgodovinski, 1 arhitekturni večer), 1 filmski; nadalje 2 dramska in literarna (eden še s ponovitvijo), 1 glasbeni in literarni, 1 likovni in glasbeni, 1 likovni, glasbeni in gledališki. Ob ustanovitvi Slovenske kulturne akcije je prevzel vsak odsek obveznost, da bo v tej zimski sezoni izvedel vsaj dva kulturna večera. To so izpolnili vsi odseki. Po prvotni zamisli naj bi ostalih 10 večerov izpolnila mehanična reprodukcija (film, radio, plošče, televizija). Toda število teh večerov se je potem znižalo v korist večerom z izvirno produkcijo in še na ostalih je mehanična reprodukcija ostala ilustracijsko gradivo, to pa po skrbni izbiri v prav dovoljni meri.

3. Največ so k uspehom kulturnih večerov pripomogli ustvarjalni člani, vendar so nastopili tudi v izvedbi kulturnih sporedov poleg ustvarjalnih članov še redni člani in gostje. Sledeča statistika je nepopolna, ker včasih kakšen manjši doprinos člana ali gosta, da si je bil kulturna stvaritev in je k uspehu pripomogel, ni bil registriran. Poleg tega sodelovanje na enem večeru štejemo vedno le za eno točko, najsi je nekdo nastopil večkrat.

Prvič je bilo na teh večerih izvajano: ena skladba s ponovitvijo, nadalje štiri literarne stvaritve treh avtorjev in še posebej ena dramska priredba s ponovitvijo in ena izvirna drama, pravtako s ponovitvijo. Vsi avtorji so ustvarjalni člani. Izvirnih predavanj ne štejemo sem, tudi ne prvič pokazanih slik, kipov in grafik.

Izmed 9 v Buenos Airesu živečih ustvarjalnih članov filozofskega odseka so s predavanji, koreferati itd. nastopili štirje, eden še štirikrat v glasbenem odseku. Tu spet niso všteti referati na ožjih sestankih odseka in seveda ne pri-spevki, priobčeni v publikacijah Slovenske kulturne akcije.

Izmed 8 v argentinski prestolici živečih ustvarjalnih članov leposlovnega odseka jih je na raznih večerih nastopilo pet: dva po enkrat, eden po dvakrat, eden štirikrat in eden osemkrat.

K nastopom upodablajočih umetnikov poleg že navedenih razstav štejemo tudi aranžmaje. Odsek ima tu 4 ustvarjalne člane, ki imajo eden dva, dva po štiri in eden sedem nastopov.

Glasbeni odsek šteje v Buenos Airesu 8 ustvarjalnih članov, izmed katerih so nastopili kot glasbeni izvajalci štirje in sicer: eden štirikrat, trije po trikrat; peti član je nastopal tudi kot predavatelj in sicer štirikrat.

Ustvarjalni člani gledališkega odseka so nastopili vsi, šest po številu. Eden ima dvanaest, drugi deset, dva po sedem in dva po tri nastope.

Rednih članov je nastopilo 8: eden s petimi, eden s štirimi, eden s tremi, dva z dvema in trije z enim nastopom. Gostov je bilo 17: dva sta nastopila šestkrat, eden štirikrat, trije dvakrat, ostalih 11 enkrat.

Tehnično delo so izvršili v pretežni meri ustvarjalni in redni člani.

Statistika kaže, da prizadevnosti ni manjkalo; zasluži pohvalo in podporo!